

Als God renoveert

Mijn zienswijze en aantekeningen n.a.v. het boek dat door Father James Mallon is geschreven onder de titel 'Als God renoveert' met als ondertitel 'De parochie van onderhoud naar bloei'.¹

Aanbeveling van Mgr. Dr. Gerard de Korte voor dit boek: "We staan voor een tweevoudige opdracht: onze parochies moeten vitaal blijven of dat weer worden en wij moeten proberen nieuwe mensen te winnen voor Christus en zijn evangelie".

Hij heeft samen met Mgr. Dr. Johannes Liesen een conferentie belegd onder de titel: 'De missionaire parochie'. Die is uitgesteld i.v.m. het corona pandemie.

Ik wil er echter op wijzen dat er in de Nederlandse Kerkprovincie reeds eerder, na het Tweede Vaticaans Concilie, door het uitroepen van het Pastoraal Concilie een oproep gedaan is aan de gehele katholieke bevolking om pastoraal mee te denken hoe de kerk na het Tweede Vaticaans Concilie in Nederland vorm moest krijgen, ook de naam 'pastoraal' zegt dus duidelijk dat dit het uitgangspunt van het beraad was. Die stond onder leiding van de Nederlandse bisschoppen met als theologische ondersteuning o.a. van Pater Dr. Mag. E. Schillebeeckx o.p., een dogmatisch theoloog. De bedoeling van dit Pastoraal Concilie was om een actievere rol voor de leken in de kerk te bewerkstellen.

Tijdens het verloop hiervan is gebleken dat van bepaalde confessionele groeperingen in de Nederlandse kerkprovincie kapelaan A. Simonis van het bisdom Rotterdam de meest opvallende woordvoerder was tijdens de zittingen. Ik denk dat op de achtergrond ook de em. hulpbisschop van het aartsbisdom, Mgr. Th. Hendriksen een rol heeft gespeeld, mede omdat hij goede betrekkingen had met de confessionele curieprelaten. Het gehele verloop van dit Pastoraal Concilie is niet in goede aarde gevallen in Rome, zeker vanwege het openlijk spreken op het einde van het beraad over het gehuwd priesterschap waar een groot aantal van de toen residerende bisschoppen wel voor was. Dit zeg ik mede door een interview dat er in het verleden is geweest met Kard. A. Simonis, Mgr. H. Ernst en Mgr. J. Bluijssen, daarin sprak Mgr. Bluijssen uit dat hij nog steeds staat achter het standpunt van de mogelijkheid van een gehuwde priester. De curie inclusief de zittende paus Paulus VI in Rome heeft in wezen de gehele Nederlandse Kerkprovincie hiervoor afgestraft. Als een bisdomszetel vacant kwam werd door de kerkleiding in Rome een nieuwe bisschop benoemd buiten de aanbevelingen die aangedragen waren door het kapittel van het betreffende bisdom en van de overige bisschoppen. Als eerste was dat kapelaan A. Simonis, die dit best mocht zien als dank voor zijn confessionele standpunten tijdens het Pastoraal Concilie. Maar ook volgende benoemingen spreken voor zich, ik denk hier aan Mgr. J. Gijsen, zijn hulpbisschoppen A. Castermans en later Joh. ter Schure, die later na het aftreden van Mgr. J. Bluijssen als bisschop van Den Bosch, diens opvolger werd. Ook de bevordering van Mgr. A. Simonis tot aartsbisschop en de benoeming van W. Eijk als opvolger van Mgr. B. Möller in Groningen en een aantal jaren later zijn benoeming tot aartsbisschop bij het aftreden van kardinaal A. Simonis. Met deze bisschopbenoemingen was ook de rol van pater E. Schillebeeckx o.p. uitgespeeld en in een kwaad daglicht geplaatst². Al deze benoemingen hebben geleid tot veel protesten binnen de gelovigen van de Nederlandse kerkprovincie. De benoemingen zijn gedaan door pausen die meer stonden voor een kerk die geleid moest worden vanuit een dogmatisch theologie. Gelukkig is de huidige

¹ Uitgave Adveniat, Baarn 2019 3^e druk

² Het ging zelfs zover, toen prof. E. Schillebeeckx afscheid nam als hoogleraar van de Radboud Universiteit en het bestuur besloten had om de leerstoel naar hem te vernoemen, dat kardinaal Simonis, in zijn hoedanigheid van grootkanselier van de KUN, dit heeft verhinderd.

bisschop van Rome, Franciscus een man die meer vanuit de pastorale theologie, leiding wil geven aan de kerk. Ik noem hem bewust bisschop van Rome omdat hij dat zelf gedaan heeft na zijn keuze. Ik vergelijk hem met paus Johannes XXIII die het Tweede Vaticaans concilie uitriep om de plaatselijke bisschoppen te raadplegen. Ook Franciscus roept vele synodes op, om de plaatselijke medebroeders in het bisschopsambt te raadplegen. Helaas moet ook hij ondervinden dat zijn pastorale aanpak niet door de conservatieve curieprelaten in dank wordt afgenomen. Dit laatste kwam wel heel nadrukkelijk naar buiten na de synode met de bisschoppen van het Amazonegebied. Nog voor het verschijnen van zijn exhortatie hierover verscheen er een boek van de conservatieve kardinaal Sarah.³ In eerste instantie werd als medeschrijver ook de naam van em. paus Benedictus XVI genoemd, die zich later terugtrok na de vele commentaren. Want hij zelf had gezegd bij zijn terugtreden, dat hij zich niet zal bemoeien met het beleid van zijn opvolger. Maar het kwaad was al geschied.

Dus deze conferentie rondom het boek van Father Mallon is eigenlijk in de Nederlandse kerkprovincie een tweede oproep. Voor een 'missionaire parochie' wil ik er vooraf al voor waarschuwen dat er ook nu in de Nederlandse kerkprovincie conservatieve mensen zijn die niet zitten te wachten op vernieuwingen en veranderingen. Bij het aantreden van Mgr. W. Eijk als aartsbisschop heeft hij bepaalde liturgische regels aangehaald: het dragen van de stola onder het kazuifel en er niet erboven, het misformulier volgens het officiële goedgekeurde missaal door Rome te gebruiken en de liederen die gezongen worden in de eucharistie, moeten officieel zijn goedgekeurd door een imprimatur van het betreffende bisdom waar de gezangen worden uitgegeven.

In het voorwoord van het boek van Father Mallon, schrijft Mgr. de Korte: het gaat om de overgang van onderhoud naar bloei. Dat het dus niet gaat om alleen op de winkel passen, zoals hij schrijft want dan is het onvermijdelijk dat onze parochies verder zullen krimpen.

We zullen moeten investeren in de toekomst, kunnen we meerdere keren lezen in het boek van Father Mallon, dat we een 'missionerende kerk' moeten zijn en niet een kerk die gehandicapt is door een cultuur van onderhoud. Juist vandaag worden pastores (ik plaats daar ook de bisschoppen onder) en parochianen uitgedaagd om werkelijk te investeren in de toekomst. Ik denk hier ook aan het laatste Ad limina bezoek van de Nederlandse bisschoppen in 2013 aan de bisschop van Rome. De voordracht van Mgr. W. Eijk, als woordvoerder van de Nederlandse bisschoppen, waarin hij een niet rooskleurig beeld schetste van de ontwikkelingen van de Nederlandse kerkprovincie. Het bleek dat de inhoud van deze voordracht niet door alle bisschoppen werd onderschreven. De inzichten van Mgr. W. Eijk komen er enkel op neer om 'op de winkel te passen'. Terwijl juist vandaag de pastores (ik plaats daar ook de bisschoppen onder) en parochianen uitgedaagd worden om werkelijk te investeren in de toekomst. De ondertitel van dit boek spreekt boekdelen: het gaat om de overgang van onderhoud naar bloei. Om bij dit taalgebruik te blijven, is het nodig dat de 'tuinier' de nodige kennis opdoet om te zorgen voor een grotere bloei. Father Mallon geeft in zijn boek meerdere keren aan dat de missie van de kerk daarom is 'leerlingen te maken'. Dus als men leerlingen heeft moeten zij ook geschoold worden. Dit door middel van de Alpha-cursussen. Ik kende alleen de protestante versie hiervan maar het blijkt dat er vanaf 1998 ook een katholieke versie in Nederland geïntroduceerd is. Ikzelf heb het voorrecht gehad om de 'Pastorale school' in het dekenaat Salland te mogen volgen. Doch ik was op dat moment de enige die vanuit de het Inter Parochieel Verband van vijf parochies met ieder een eigen cultuur, in de kop van Overijssel, deel nam. Ik kwam in Oldemarkt wonen eind 2000. Voordien woonde ik in Lelystad. Ik was jaren onkerke-

³ Benoît XVI & Cardinal Robert Sarah met de titel 'Des profondeurs de nos cœurs' uitgave Fayard

lijk geweest. Na het overlijden van mijn vorige partner leerde ik iemand kennen die in Oldemarkt woonde. We wilden gaan samen wonen doch de ruimte was te klein in Oldemarkt zodat we een nieuwe woning hebben gekocht in Oldemark, deze konden we pas in december 2000 betrekken. In die tussentijd hebben we gewoond in mijn huurhuis in Lelystad. In deze periode werd er een nieuwe Oud-Katholieke aartsbisschop gekozen. Maar bij zijn bisschopwijding heeft kardinaal A. Simonis de uitnodiging niet aangenomen, ook zijn hulpbisschoppen mochten er niet naartoe, enkel zijn vicaris Mgr. P. Rentinck werd als afgevaardigde van het aartsbisdom gestuurd. Dit werd gedaan omdat Mgr. J. Vercammen een uitgetreden r.k. priester was. Ik heb toen contact gezocht met de Oud-Katholieke kerk in Enkhuizen, via de dijk was dit niet zo ver. Wat mij wel opgevallen is dat bij de Oud-Katholieke vieringen de gelovigen actiever meevierden dan wat ik later in de r.k. kerk van Oldemarkt heb meegemaakt. Heel opvallend in de Oud-Katholieke kerk was dat de mensen, als zij de kerk binnengingen, eerst neerknielden op hun plaats; ik noem dit maar, zich melden bij God. Daarna pas werden eventueel andere kerkgangers begroet en ging men zitten. Ook tijdens de eucharistieviering, was men door een juiste houding meer liturgisch betrokken bij de viering, dus niet zoals ik heb meegemaakt in Oldemarkt, dat een zittende kerkgemeenschap was. Ik heb in een artikel geschreven bij het uitkomen van het eerste tijdschrift 'Vieren' door de Abdij van Berne n.a.v. een gesprek met Mgr. J. Bluijssen waarin hij schrijft dat bij het vieren van de eucharistie 'iets moet gaan trillen'. Mijn artikel is geplaatst in het parochieblad van Oldemarkt en Steenwijkerwold. Mgr. J. Bluijssen zegt o.a. "Er ontbreekt een gevoel van 'wij samen'. 'De rode draad in de nieuwe 'Constitutie van de liturgie' is: de actieve deelname van de gelovige in de liturgie". Helaas heb ik op dit artikel noch van de pastores noch van parochianen een reactie mogen ontvangen, dit zegt dus genoeg, geen 'missionerende' gemeenschap.

Over zo'n zelfde ervaring spreek ook Father Mallon in zijn boek. Daarin zegt een parochiaan: 'Ik kom eenmaal in de week naar de kerk. Ik kom mijn deel van de afspraak na. Doet u maar gewoon uw werk en laat me verder mijn gang gaan.'⁴

Binnen de r.k. kerk zijn we gaan treuren om de tragedie van het geloofsverlies, secularisatie, kerksluitingen etc., maar het is niet in ons op gekomen om de riemen te grijpen en het op een roeien te zetten.⁵ Father Mallon schrijft verder, dat als de missie ons bestaansrecht is, welke missie heeft de kerk dan? Voor een antwoord op die vraag wenden we ons tot de laatste verzen van het evangelie Matteüs en wel de passage die bekend staat als 'de grote opdracht' (Mat. 28, 19-20). In deze passage krijgen de aarzelende leerlingen te horen:

'maakt dan voort, maakt alle volkeren tot leerlingen, hen dopend in de naam van de Vader en van de Zoon en van de heilige Geest, hen onderrichtend in het bewaren van al wat ik u heb geboden'⁶.

Het is duidelijk dat Jezus zijn ontluikende kerk vier taken gaf: gaat, maakt, doopt en leert. Van deze vier taken is 'maakt' een belangrijk woord. Het gaat in eerste instantie om leerlingen te maken dan volgt mijn inziens 'leert' en na de nodige kennis is opgedaan dan pas dopen zodat ze uitgezonden kunnen worden om wat ze geleerd hebben te kunnen uitdragen. 'Kennis van de Schriften zowel oud als nieuw. Het oude is niet afgeschafte maar heeft een voltooiing gekregen, door de messias in het nieuwe testament', schrijft Father Mallon hierover in zijn

⁴ blz. 60 onderaan.

⁵ blz. 23.

⁶ vertaling uit de Naardense Bijbel. Deze vertaling komt het dichtst bij de oorspronkelijke talen waarin de Schriften zijn geschreven.

boek. We kunnen dus gerust zeggen dat als men de nodige 'kennis' heeft opgedaan we de gelegenheid moeten krijgen om binnen een gemeenschap als 'leken' een bijdrage te verlenen aan het apostolaat van de kerk. Dit apostolaat moeten ze niet slechts vervullen om de priester een plezier te doen, maar een dienstwerk waarvoor ze in nauwe samenwerking met de priester de verantwoordelijkheid dragen⁷. Dienstwerken zijn voor de kerk zeer belangrijk en daarop moeten leken goed voorbereid worden. 'Als de kerk niet dient, dient zij nergens voor'⁸. We moeten natuurlijk oppassen, zoals Father Mallon schrijft, dat deze 'leerlingen' niet een nieuwe vorm van klerikalisme gaat worden tussen de priester en de gelovigen van een kerk.

'Als geloofsgemeenschap zullen wij een goed fundament moeten leggen. Een menselijk organisatie is de cultuur van de gemeenschap en hierop is de kerk geen uitzondering. Het zijn de waarden die door de menselijke gemeenschap zijn omarmd. Het fundament van het werk van genade (het goddelijke) is het menselijke, en dus krijgt de menselijke dimensie van de kerk tijdens het herbouwproces voorrang. Als het menselijke fundament van de kerk niet gezond is, zal het fundament een kwetsbaar mengsel zijn van klei en ijzer'⁹. In 'Evangelii Gaudium' zegt paus Franciscus over de mogelijkheid van culturele transformatie van een parochie:

De parochie is geen structuur in verval; juist omdat zij een grote kneedbaarheid heeft, kan zij heel verschillende vormen aannemen die de bereidwilligheid en de missionaire creativiteit van de herder en de gemeenschap vereisen. (EG. nr. 28)

Daarom gaat het binnen de kerk erom dat noodzakelijke veranderingen, uiteraard, een verandering is van de cultuur. Het gaat niet om de verandering van theologie (hoewel ik hier anders over denk), maar hoe we een theologie van het christelijk leven, die van zichzelf al rijk is, kunnen leven¹⁰. Wat er volgens mij erop aankomt: dat we moeten werken vanuit een pastorale zienswijze en niet vanuit een dogmatische zienswijze.

In zijn boek geeft Father Mallon in verschillende hoofdstukken aan hoe hij dat heeft vorm gegeven in zijn parochies. Voor ons in Nederland zullen wij daaraan andere invullingen moeten geven. Wel is belangrijk zijn visie over de sacramenten. Hij doet dat in zijn boek aan de hand van zijn ervaringen in de Benedictusparochie. Als eerste noemt hij: 'Voorrang geven aan het weekeinde'. De prioriteit van elke parochie en priester zou moeten liggen bij het voorbereiden en opdragen van de heilige eucharistie¹¹. Hiertoe hoort ook de nodige begeleiding van de acolieten en de lector. Zij moeten tijdens de viering genoeg kennis hebben om te kunnen assisteren. Wat zeker tot uitdrukking moet komen in de juiste houding. De zondagse eucharistie moet een 'productie' moeten zijn in de beste zin van het woord. Het gaat om een positieve connotatie van het woord. Het mag dus niet zo worden zoals Father meerdere keren heeft horen zeggen tegen hem over het eucharistie vieren: dat hij er een theaterproductie van maakt. De eucharistie mag nooit een theater gebeuren worden want dan blijven de gelovigen passieve

⁷ blz. 96

⁸ woorden van Mgr. Jac. Gaillot, een Franse bisschop van Evreux, die echter afgezet is door paus Johannes-Paulus II, o.a. omdat hij een voorstander is van de mogelijkheid van een gehuwd priesterschap. Mgr. Jac. Gaillot heeft van zijn titulair bisdom een zeer florerende internetbisdom gemaakt, hieraan heeft hij tot aan zijn pensioenleeftijd zijn priesterlijke taken gewijd. De website was te lezen in meerdere talen, ook in het Nederlands. Paus Franciscus heeft Mgr. Jac. Gaillot, 1 september 2015 gerehabiliteerd.

⁹ blz. 102.

¹⁰ blz. 106.

¹¹ blz. 110.

kijkers. Juist het vieren van de eucharistie vraagt een actieve rol van de gelovigen. Verder geeft Father Mallon uitgebreide informatie hoe hij dat alles vorm heeft gegeven. Om de viering en de preek goed te laten overkomen kan een beeldscherm een praktische ondersteuning zijn. Men moet hierbij volgens mij wel oppassen dat het geen televisieprogramma wordt want dan krijgt men hetzelfde als in de aantekening die ik heb geschreven bij een theater gebeuren. Het moet alleen ondersteunen. Ik denk b.v. aan de liedteksten, onderbouwing en verduidelijking van de preek, maar tijdens het tafelgebed en communie moet men geen gebruik maken van het beeldscherm zodat alle aandacht is bij het kruisoffer van Jezus en het dankgebed van elke gelovigen na het ontvangen van het Lichaam van Jezus. Wel zou men tijdens de communie uitdeling op de achtergrond orgelmuziek kunnen laten horen. Na de communie kan men een lied zingen en de viering afsluiten met het gebed, zegen en wegzending door de priester. Wat ik gemist heb is hoe hij denkt over de teksten welke de priester gebruikt in het misformulier. Ik vind namelijk dat de teksten in het officiële missaal ver van de gebruikelijke taal staat van wat de mensen gebruiken. Persoonlijk vind ik de altaarteksten die worden uitgegeven door 'In uw midden' voorheen 'Midden onder u' van Stegraprint in Maastricht, meer met het gewone taalgebruik overeenkomt. Ook voor het officiële Credo zijn er andere mogelijkheden om te gebruiken door de gelovigen om hun Credo uit te spreken (zie appendix).

Father Mallon is ervan overtuigd dat de traditionele katholieke sacramententheologie onevenredig sterk is beïnvloed door de theologie van de contrareformatie en leerstellige definities die daar eind zestiende eeuw op volgden. De sacramententheologie van de protestante hervormers was zelf ontwikkeld als reactie op excessen, vermeende en echte, in de laatmiddeleeuwse theologie. We kunnen hier zeker denken aan de 'aflaten' die door de macht van kerkleiding werden gegeven aan de gelovigen¹². Daarom ook niet verwonderlijk dat Luther hiertegen zijn stellingen heeft opgesteld. Het concilie van Trente (1545-1563), heeft als een reactie hierop de protestante hervormers, met een dogmatische definitie een standpunt ingenomen. Ik denk dat Father Mallon dit nu zo heeft kunnen formuleren met op de achtergrond de pastorale accenten die de huidige bisschop van Rome voorstaat.

Ik denk dat, als God renoveert, dit niet alleen beperkt blijft tot de parochies. Voor God bestaan er geen grenzen, het gaat om heel zijn kerk. Dus geldt zijn renovatie ook de kerkleiding. Zie maar hoe Jezus optrad tegen de Schriftgeleerden en Farizeeën in zijn tijd. We kunnen rustig zeggen dat paus Johannes XXIII met het uitroepen van het Tweede Vaticaans Concilie stappen heeft gezet om 'de leiding in de kerk' te renoveren. Zijn uitgangspunt was de 'Aggiornamento' (het bij de tijd brengen) o.a. om de bisschoppelijke collegialiteit te benadrukken¹³. Hij riep immers alle bisschoppen samen en gaf zo aan de collegialiteit te willen bevorderen. Tijden veranderen en pausen met de tijden. Helaas is paus Johannes XXIII voor het einde van het concilie overleden. Er trad een andere paus aan, Paus Paulus VI. Deze heeft in de laatste week van het concilie, meerdere stappen die vooruit zijn gezet, dus ook die over de collegialiteit tussen de bisschop van Rome en de plaatselijke bisschoppen, teruggedraaid. Hetgeen bij de sluiting van het Concilie 'de zwarte week' is genoemd en veler enthousiasme definitief heeft stukgeslagen. Paus Paulus VI greep toen in, zodanig dat de bisschoppelijke collegialiteit werd ingeperkt; hij stelde dat de paus naar goeddunken met of zonder het wereldepiscopaat de katholieke kerk kan besturen. Deze uitspraak is mede tot stand gekomen door de invloed van de zeer conservatieve curie-kardinaal, Alfredo Ottaviani secretaris van het Heilig Officie, later de Congregatie van de geloofsleer, en zijn rechterhand, pater prof. S. Tromp s.j., lid van de Pau-

¹² blz. 226.

¹³ Artikel in Trouw dd. 31-12-2012 van Paul van Geest, Johannes XXIII behoeft de kerk voor vreemding.

selijke Theologische Academie. Bij het verder uitwerken o.a. van het conciliestuk over het bisschopsambt heeft paus Johannes-Paulus II nog meer de nadruk gelegd op de macht van de paus tegenover die van de bisschoppen. Dit kunnen we zien door de invoering van de belofte aan de paus bij hun bisschopsbenoeming. Dus niet alleen trouw aan de kerk maar ook aan de paus, hiermee is de eigen verantwoordelijkheid van het wereldepiscopaat onder die van de paus geplaatst.

Dus de ingezette renovatie van de leiding heeft het concilie niet kunnen bewerkstelligen. Pater Edward Schillebeeckx zegt in zijn 'Theologische Testament'¹⁴ dat het Tweede Vaticaans Concilie de kerk opnieuw definieert als Volk Gods en voegt aan het principe van de onfeilbaarheid van de paus dat van bisschoppelijke collegialiteit toe. In dit (nieuwe) kerkmodel wordt de kerk beschouwd als een gemeenschap van fundamenteel gelijken door het doopsel. Allen zijn verantwoordelijk voor kerkopbouw en het ambt staat ten dienste van de geloofsgemeenschap en haar zending. Het ambt is in dit kerkmodel wezenlijk 'dienst van de leiding'. In het eerdere kerkmodel dat vorm heeft gekregen in het Eerste Vaticaans Concilie, ligt de nadruk op de collegiale kerkstructuur waarin de primaat van de paus is opgenomen. Beide accentverschuivingen zorgen tot op vandaag voor moeilijkheden omdat Vaticanum II verwachtingen heeft gecreëerd die telkens opnieuw tot ontgoochelingen leiden. En in het boek 'God ieder ogenblik nieuw' spreekt pater E. Schillebeeckx o.p.: 'Het Tweede Vaticaans Concilie noemt de kerk "sacrament van heil van de wereld". Maar in haar concrete houding en leiding faalt de kerk hierin. De kerk is dan niet de profetische getuige van Jezus, maar bekleedt zichzelf met koninklijke macht. Ze legt zoveel nadruk op Jezus die hoog verheven troont, omdat haar eigen gezag hiermee in waarde lijkt te stijgen'¹⁵

Van de pausen na het Tweede Vaticaans Concilie is Benedictus XVI wel degene die zijn macht boven de plaatselijke bisschoppen heeft gesteld. Zie maar zijn uitdossingen. Het dragen van o.a. 'mozetta' en in de winterse uitvoering ook met muts (een rode, met hermelijnbont afgezet). Het dragen van een 'mantum' (denk aan koorkap maar dan wel rijk uitgevoerd), het dragen van een gouden 'furula' (pausstaf). Tijdens de eucharistie droeg hij rijk geborduurde kerkelijke gewaden, ook ging hij een tuniek en dalmatiek onder het kazuifel dragen, als teken van de volheid van het priesterschap. Tijdens een eucharistieviering van kerstmis in 2012 droeg hij zelfs de 'fanon' (rond wit gestreept parament welke alleen door de paus mocht worden gedragen) het ontbrak er nog maar aan dat hij bij deze gelegenheid ook niet de 'tiara' droeg, maar zijn mijters die hij droeg deden er niet voor onder. Duidelijk een paus die door zijn klederdracht teruggreep van voor het Tweede Vaticaans Concilie en hiermee zijn macht in de kerk vorm gaf. In dit licht is het ook niet verwonderlijk, dat hij in 2009, de excommunicatie van de bisschoppen van de Pius X broedergemeenschap, gesticht door de wel heel conservatieve bisschop Mgr. Lefebvre, heeft opgeheven. Een omstreden besluit. Dit alles om de broederschap weer binnen de r.k. kerk te halen, maar de gesprekken met de generaal overste Mgr. Fellay hierover zijn op niets uitgelopen.

Binnen de r.k. kerk spreekt men dat de leer en traditie het uitgangspunt is van de kerk. Hoewel Father Mallon in zijn boek schrijft, dat hij niet publiekelijk wil afwijken van de kerkelijke leer¹⁶, doe ik dat wel gesterkt door twee uitspraken van Thomas van Aquino; 'Er zijn aangelegenheden waarin de mens zo intens over zichzelf beschikt, dat hij volledig, vanuit zichzelf

¹⁴ Uitgeverij Boom/Nelissen 1994.

¹⁵ uit: 'God is ieder ogenblik nieuw'. Gesprekken met Edward Schillebeeckx o.p. uitgave: Ambo 1982. blz. 75.

¹⁶ blz. 316.

mag handelen, en dit tegen een eventueel verbod van de paus in'. En in een andere tekst zegt hij: 'Men moet dan zelfs tegen het gebod van de paus ingaan, op gevaar af geëxcommuniceerd te worden'. In de r.k. kerk zegt men dat het geloof van de kerk gebaseerd is op leer en traditie. Doch binnen de r.k. kerk is de traditie op scheefgroei gebaseerd en dit heeft ook invloed gehad op de leer van de kerk. Maar de leer van de kerk moet geworteld zijn in het evangelie en niet in de traditie. Ik wil in het onderstaande aangeven dat de machtsopbouw van de bisschop van Rome een foutieve traditie heeft opgeleverd. Vanaf het begin van het ontstaan van de kerk zijn pausen bezig geweest met hun machtsopbouw, dit tegen het advies van de eerste bisschop van Rome in. Petrus schrijft in zijn eerste brief (1 Petrus 5b – 7): "Knoopt allen tegenover elkaar het schort van de nederige bescheidenheid om, omdat 'God hoogmoedigen weerstaat maar nederigen genaden geeft' Verneder u dan onder de krachtige hand van God dan zal hij u verhogen in zijn tijdsgewricht', en 'werpt al uw zorg op hem, want hij bekommert zich om u'¹⁷. Deze tekst van Petrus is geïnspireerd op een gelijksoortige uitspraak van Jezus (Mat. 12, 12) "En wie zichzelf zal verhogen zal worden vernederd, maar wie zichzelf zal vernederen zal worden verhoogd!"¹⁸. Een van de eerste pausen, paus Gregorius VII heeft zich de titel toegeëigend van 'Papa' als onderscheid met de andere bisschoppen en hier is zeker de eerste stap gezet van een machtsopbouw die ook geleid heeft tot de titel van 'plaatsbekleder van Christus op aarde', deze titel heeft geen enkele binding met het evangelie. In de evangeliën is nergens te lezen dat hij een plaatsbekleder heeft aangewezen. Hij heeft alleen gezegd dat Hij de helper zou zenden 'de heilige Geest'¹⁹. Ook de titel 'heilige vader' mist een evangelische grondslag. Jezus heeft gezegd: 'Noem ook niemand op aarde vader, want één is uw Vader, die in de hemel' (Matt. 23, 9). Het uitroepen van de pauselijke onfeilbaarheid, tijdens het Eerste Vaticaans Concilie, is een verschrikkelijke vergissing. Pater E. Schillebeeckx verwoordt het zo: 'De rooms katholieke kerk heeft zich historisch zo ontwikkeld, dat zij nu een macht is geworden tegenover het evangelie. Maar dit kerkgebeuren staat onder kritiek van het evangelie, zoals Israël onder de kritiek stond van de profeten. De kerkelijke hiërarchie, als macht, wordt geoordeeld door allen die het evangelie leven'²⁰. Pater E. Schillebeeckx formuleert het zo: 'Ook het kerkelijk leergezag staat volgens het Tweede Vaticaans Concilie onder het woord Gods, zoals dat in de bijbel tot uitdrukking komt. Dus je kunt de bijbel niet uit de kerk halen. Wel kun je de kerk onder kritiek van de bijbel stellen. Op grond van die bijbelse kritiek zal de kerk zich telkens opnieuw moeten hervormen, omdat de kerk steeds weer buiten de bijbel blijkt te gaan staan'²¹. We zullen de leer en de machtsopbouw van de paus moeten herbronnen aan de bijbel of anders gezegd: langs de meetlat van de Heilige Schrift. Pater E. Schillebeeckx zegt het zo: 'Vanaf de elfde eeuw is heel de centralisatie in het Romeinse machtsapparaat begonnen. [...] De kerk heeft zich zo geïdentificeerd met een door haarzelf tot Absoluut Heerser vertekende Christus, dat ze inderdaad een machtsinstituut is geworden, dat zich niet meer onder de kritiek van het evangelie stelt. Die encyclieken van de negentiende eeuw, waarin de macht van Christus in rechte lijn en zonder enige bedenking wordt overgedragen op de paus, dat zijn verschrikkelijke dingen'²². Pater E. Schillebeeckx zegt o.a.; plaatselijke kerken zijn er altijd geweest, in de Paulus brieven gaat het toch om de kerk-die-in-Korinte is, of in Tessalonica en ook de johanneïsche gemeente en de gemeente van Petrus. Hierover schrijft Johannes in zijn evangelie, daarop zinspelend, dat er vele woonplaatsen zijn in het huis van de Vader

¹⁷ vertaling uit de Naardense bijbel. Leg deze vertaling maar naast de vertaling van de vertaling van de Willibrordvertaling uitg. KBS.

¹⁸ vertaling uit de Naardense Bijbel.

¹⁹ Joh. 14, 18: 15, 16: 16, 7: Hand. 1, 8.

²⁰ uit: 'God is ieder ogenblik nieuw'. Gesprekken met Edward Schillebeeckx o.p. uitgave: Ambo 1982

²¹ idem: blz. 77.

²² idem: blz. 104.

(Joh. 14, 2). Dat wil zeggen: de verschillende plaatselijke kerken kunnen wel andere accenten leggen, het kan een pluralistische beweging zijn, maar ze zijn fundamenteel gebonden aan die ene, aan Jezus. Als ze maar geen breuk willen met de andere plaatselijke kerken. Ik zie in dat het goed is dat de plaatselijke kerk van Rome, waarvan de leider de bisschop, de Petrus-functie draagt, uiteindelijk toeziet dat er verbondenheid is tussen de andere plaatselijke kerken. Maar dat is dan ook haar enige functie²³. Binnen de kerk kennen we ook alleen de ambten van: bisschop, priester en diaken, verder vervuld men een functie in de kerk. Dus geen ambt voor de paus en kardinalen. Dus het mag niet zo zijn dat alle macht in de kerk onder de macht van de paus is gekomen want dan wordt de eigen heilsvolmacht van de plaatselijke kerken miskend.[.....] Voor mij heeft niet de top in Rome het primaat, maar de plaatselijke gemeente²⁴.

Wil dus de renovatie van God succes hebben zal ook de renovatie in de leiding van de kerk moeten plaatsvinden. Zodat het een 'Universele katholieke kerk' kan worden, onder leiding van de plaatselijke bisschoppen verenigd rondom de bisschop van Rome, in zijn hoedanigheid van de Petrus-functie, met als raadsheren voor het gehele bisschoppencollege, de curie kardinalen en het volk Gods.

Nieuw-Buinen, 2 mei 2020
W.P.J. van den Hoek, em. pastor
van de Onafhankelijke Geloofsgemeenschap
van de Heilige Ambrosius,
Parklaan 108
9521 GE Nieuw-Buinen
hoek987@kpnmail.nl

Appendix

Credo (Dorothee Sölle)

Ik geloof in een God
die de wereld niet volmaakt geschapen heeft,
als iets dat altijd zo moet blijven.

Die niet regeert volgens de natuurlijke orde
van armen en rijken,
deskundigen en onwetenden,
heersers en uitgebuitenen.

Ik geloof in een God die vraagt
om het wederwoord van de levende mens
en om de verandering van alle omstandigheden,
door ons werk, door onze politiek.

Ik geloof in Jezus Christus,

²³ idem: blz. 107

²⁴ idem: blz. 107-108

die het gelijk aan zijn kant had
toen Hij, 'een enkeling die niets kan beginnen',
precies zoals wij,
aan de verandering van alle omstandigheden werkte
en daaraan ten gronde ging.

Als ik naar hem zie moet ik toegeven
dat ons denken verlamd is,
onze fantasie verstikt,
onze inspanning vergeefs is,
omdat wij niet leven zoals Hij leefde.

Elke dag ben ik bang dat Hij voor niets is gestorven,
omdat Hij in onze kerken begraven is,
omdat wij zijn revolutie verraden in gehoorzaamheid aan
en angst voor de gezagsdrager en de bestaande orde.

Ik geloof in Jezus Christus die opstaat in ons leven
zodat wij vrij worden
van vooroordelen en aanmatiging,
van angst en haat,
en zijn revolutie doorvoeren in de richting van zijn rijk.

Ik geloof in de geest
die met Jezus in de wereld is gekomen,
in de gemeenschap van alle volkeren
en in onze verantwoordelijkheid
voor wat er uit onze aarde zal worden:
een dal vol ellende, honger en geweld,
of de stad van God.

Ik geloof in een rechtvaardige vrede
die verwerkelijkt kan worden,
in de mogelijkheid van een zinvol leven voor alle mensen;
in de toekomst van deze wereld van God. Amen.

Wij geloven in een God van armen. (uit Zuid Amerika)

Wij geloven in Jezus van Nazareth,
die leefde en werkte tussen de armen.
Machtig was Hij in woord en daad.
Hij kwam op voor de verdrukten,
verdedigde de zaak van zwakken.
Hij liep lans de wegen
en iedereen nodigde Hij uit
om voor elkaar te zorgen
en van elkaar te houden.
Hij stierf uit liefde voor zijn broeders,

voor hen gaf Hij zijn leven.

Wij geloven in Jezus en in wat Hij wilde,
een wereld van vrije mensen,
broederschap voor ieder van ons,
een stad zonder hongerige kinderen,
zonder beulen voor gevangenen,
zonder bedelaars op straat,
een stad zonder honger,
een stad zonder hoeren,
een wereld van vrede wil Hij.

Wij geloven in de verrezen Jezus,
die de weg is, de waarheid en het leven.
De aanwezigheid, die kracht geeft,
voorstuwt en moed geeft.
Wij geloven in Jezus, die ons opwekt,
en aanwezig is in onze broeder,
aanwezig is in de angst van de arbeider,
in de gekromde rug van de boer,
die aanwezig is in de strijd.

Wij geloven in Jezus,
de God van de armen,
en in Jezus, de hoop van de zwakke.
Wij geloven in Jezus
en in onze strijd om zijn rijk op te bouwen
van liefde en gerechtigheid, hier en nu.
Wij geloven in de Vader,
centrum van verzoening,
van gerechtigheid en vrede. Amen.

CREDO (Edward Schillebeeckx)

Ik geloof in God, de Vader: de almacht van de liefde.
Hij is de schepper van hemel en aarde;
van heel deze ruimte
met al zijn geheimen;
van deze wereld waarop wij leven
en van de sterren waarheen wij reizen.
Hij kent ons van eeuwigheid, nooit vergeet Hij
dat wij uit het stof van de aarde zijn gemaakt,
en eenmaal als stof tot haar terug zullen keren.

Ik geloof in Jezus Christus,
de eniggeliefde Zoon van God,
Hij heeft, uit liefde voor ons allen, willen delen
in onze geschiedenis, ons bestaan.

Ik geloof dat God op een menselijke wijze
God-voor-ons heeft willen zijn.
Hij heeft als mens onder ons gewoond,
een licht middenin de duisternis.
Maar de duisternis heeft Hem niet begrepen.
Wij hebben Hem aan het kruis geslagen.
En Hij is gestorven en begraven.
Maar Hij vertrouwde op Gods laatste woord,
en is verrezen, eens en voor goed,
zeggend dat Hij ons een plaats zal bereiden
in het huis van Zijn Vader, waar Hij nu woont.

Ik geloof in de Heilige Geest
die Heer is en die leven geeft.
En voor profeten onder ons
is Hij hun vuur, hun kracht, hun taal.
Ik geloof dat wij mensen samen op weg zijn,
pelgrims, geroepen en verzameld
om één heilig volk van God te worden, -
want ik belijd de bevrijding uit het kwaad,
de opdracht tot gerechtigheid
en de moed om lief te hebben.

Ik geloof in het eeuwige leven,
in de liefde die sterker is dan de dood, -
een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.
En ik geloof dat ik hopen mag
op een leven met God en met elkaar
tot in alle eeuwen der eeuwen:
Glorie voor God en vrede voor de mensen.

Als aanvulling op de tafelgebeden, die van Pater Schillebeeckx.

Heer, onze god,
nu wij hier rond u verenigd zijn,
herinneren wij ons het oude verhaal
dat door de eeuwen is doorverteld;
over Jezus van Nazareth,
een mens die U, Heer God, vrijmoedig
'Abba', Vader, heeft durven noemen,
en ons heeft geleerd hetzelfde te doen.

God, onze Vader,
wij danken U voor het bestaan van die mens
die het aanzien van de wereld veranderd heeft
door te spreken over een groot visioen;
het rijk van God dat eenmaal zal komen,
een rijk van vrijheid, liefde, vrede,

Uw rijk, de voltooiing van uw schepping.

Wij herinneren ons,
dat overal waar uw Jezus verscheen
de mensen hun menselijkheid herkregen
en vol werden van een nieuwe rijkdom,
zodat zij, bemoedigd in het bestaan,
zichzelf aan elkander konden geven.

Wij herinneren ons,
hoe Hij tot de mensen heeft gesproken
over een weggerold muntje, over
een afgedwaald schaap, een verloren zoon: -
al wie is zoekgeraakt, niet meer in tel,
uit het oog, uit het hart; de kleine en arme,
al wie onvrij is, onbekend, onbemind.

Wij herinneren ons,
dat Hij naar al die verlorenen op zoek ging,
naar juist de verkommerden, mensen in de kou,
en hoe Hij altijd partij trok voor dezen,
zonder de anderen te vergeten.

En dat heeft Hem zelf het leven gekost,
want de machtigen op aarde namen het niet.
En tòch, goede God, almachtige Vader,
Hij wist zich door U begrepen, aanvaard,
Hij zag zich door U in liefde bevestigd.

Zo is Hij één geworden met U.
Zo kan Hij, bevrijd van zichzelf,
Bevrijdend voor anderen verder leven.

En wij gedenken,
hoe Hij, die zoveel van ons hield,
en één was met U, zijn goede Vader,
in de laatste nacht van zijn leven op aarde
het brood nam en in zijn heilige handen,
het zegende + en brak en deelde,
de tafel rond, aan zijn vrienden, zeggend:
Dit is mijn lichaam voor U.

70/2

Hij nam ook de beker aan tafel,
dankte en prees U, Vader en zei:
Drink deze beker, allen met mij,

**want dit is mijn liefdesverbond met u,
mijn bloed dat vergoten wordt tot verzoening,
de kelk van bevrijding en geluk.**

Als wij dan samen dit brood zullen eten
en uit deze beker zullen drinken,
doen wij het denkend aan Hem, uw Zoon,
van U vandaan levend onder ons
als onze broeder, de vrije mens,
die ons aller bevrijdende dienaar is,
nu en altijd, tot voorbij de dood.

Daarom gedenken we ook de velen
die van ons heengegaan zijn, al de mensen
van wie we zo erg veel hebben gehouden ...
Vader van ons, wij kunnen niet geloven
dat al wat zij voor ons hebben betekend
nu voorgoed verloren zou zijn, voorbij.
U bent hun leven, nu en altijd.

En wij gedenken ook de wereld,
allen die ons lief zijn in het leven.
Ook de machtigen, die over het lot
van de mensen beschikken, vaak zonder hen,
de leiders in de wereld en de kerk.
Help hen en ons allen om deze aarde
te maken tot een betere woonplaats;
om vrede te stichten; om één te zijn
zoals Gij, Vader, het zijt in Uw Zoon,
en Hij in U.

Zend dan uw Geest uit over ons
en over deze gaven, de goede Geest,
van U en Uw Zoon, - dat die ons beziele
als wij Jezus blijven volgen:
Jezus, van wie we hebben geleerd
vrij te zijn van vervreemdende machten,
vrij te zijn om goed te doen.

Naar beste vermogen hebben wij gedaan
wat Jezus, uw getuige, ook de kenner van ons hart,
ons heeft gevraagd:
dit te doen tot zijn gedachtenis.

70/3

Tot lof en hulde aan U,
almachtige Vader,

in de eenheid van de heilige Geest,
mogen en durven wij nu ook,
door Hem en met Hem en in Hem
samen bidden, zoals Hij ons heeft geleerd:

Onze Vader die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd
uw koninkrijk kome,
uw wil geschiede,
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.

Gesterkt en bemoedigd durven wij nu
dit brood doorgeven en deze beker -
het sacrament van het geloof.

Gebod na communie uitdelen.

Wij bidden U, lieve God,
laat wat wij hebben gedaan
tot gedachtenis aan Jezus,
de van uw Geest vervulde,
een levend en werkzaam teken zijn
van heil en gezondheid,
van onderlinge oprechte liefde,
van vrijheid, vrede en gerechtigheid voor allen,
van liefde tot U, God, onze bevrijder.